NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VIII.** V sredo 9. prosenca (januarja) 1850. *List* **2.**

Kmet pravi, kaj de bi ne tel biti.

(Iz nemškiga po J. Kastelitu.)

Bi cesar biti zdej ne tel,
Ker spanja v miru bi ne imel,
Če mislil bi na tisto vse,
Kaj de storiti imam še,
Pred, ko osrečil bi ljudí,
Dopolnil vse, kar vsak želí;
Posebno viditi mošnjé
Tak klaverne in tak lahké,
Dohodkov mal', izdáj dovelj,
Zdej cesar biti nimam želj.

Minister biti bi ne tel,
Ker dela bi čez glavo imel.
Ker, preden kej napravi, žé
V napréj napravo okričé.
Storí naj prav od spred in zad,
Pa le ne more, kot bi rad,
Na vse straní zadene se,
Ker ta še sèm, un síli tje,
Kdo úma imel bi v tem dovelj!
Minister biti nimam želj.

Bi biti šolmašter ne tel,
Ker mnogo sitnost bi imel,
Ker ubijati si terdó
S podúkam mogel bi glavó,
Posebno pa, ker plača se
Tak pičla šolmaštru dajè,
De moč mu shajati skor ní,
Med tim, ko mnogo le terpí,
In sitnost ima le dovolj,
Bit' šolmašter zdaj nimam želj.

Vrednik novín bi bit' ne tel,
Ker dokaj bi težáv imel,
Ker êni hočejo, de naj
Zagrabi vse na vsaki kraj,
In če po volji jim storí
Po perstih kèrc od zgór dobí;
In pa, kar žali me prav zlo
De eden drujga pikajo,
De v tinto žolča gré dovelj,
Vrednik novín bit' nimam želj.

Ferbôltar biti bi ne tel,
Ker kmal bi rakam žvižgat šel,
In ker, doklèr še niso preč,
Jih ne častí že nihče več.
Prinesel kmet kokóš je kdej,
Al kuhinja je prazna zdej,
Ker njihna čast »visok gospód«,
Se skerčila je v mičken kót,
Ker mal' zdej maže bi imel,
Ferbôltar biti bi ne tel.

Nič biti bi naj rajši tel,
De polno klet bi vina imel,
Mošníco z verham dvajsetíc,
Zavarvan biti vsih krivíc,
Zabranjen biti vsih nesreč,
Skerbeti za nobeno reč,
Živeti kakor prav se gré,
Kakor pošteni vsi živé,
V ničesar se mešati ne,
Tak bil bi nič in bil bi vse!

V—c.

Od zemljišne odvéze.)*

Ko so nam v létu 1848 presvitli Cesar obljubili vstavo dati, so se mnogotere želje obudile, in veliko jih je bilo, ki so mislili, de se bojo, kakor bi pihnil, vsih težav znebili, prosto in brez skerbí živeli, kakor tičice pod nebam. Posebno pa so podložni kmetje jeli veršeti, ter so djali, „zdaj bo vse dolj — tlaka in desetína — vse je preč.“ —

Veliko ljudí je svoje želje preveč delječ verglo, niso se jim mogle do zdaj spolniti, — nekteri so pa še bolj nazaj padli, kakor so popred stali, — le sam kmetovavec, to je, podložnik, se je iz poprejšnje stiske zmuznil, kér je v resnici odvezan vsih zavez s svojimi poprejšnjimi grajšinami. Sklenil je takó deržavni zbor na Dunaji, poterdili so ta sklep Cesar Ferdinand, poterdili so ga tudi naš sedanji Cesar Franc Jožef pri nastopu vladarstva in so ga veléli izpeljati po postavah 4. sušca in 12. kimovca pretečeniga léta.

Kér pa le pravica zamore biti terdna podstava vladarstva, ker je le ona pravi kit, ki mnogotere ljudstva obderží v zavezi deržavne edinosti; tedej se ta odveza ni mógla takó zgoditi, de bi bili grajšaki kar na ravnost vse svoje dohodke brez odškodovanja zgubili, ampak potreba je, na tanjko preiskati, kaj de grajšanam po pravíci gré, in kakošno odškodovanje se jim mora prisoditi. Kakor se na eni strani pravíca varje grajšinam, takó se mora tudi na drugi strani pravica varovati nekdanjim podložnim, de ne bojo takih davšin odškodovali, do kterih grajšine bi ne bile smele pravíce imeti, ali kterih pravičnost po novi vladi sama od sebe nehati mora. Urbarske in desetinske davšine so pa takó mnogoverstne, takó zamotane ali zmedene, de ni bilo mogoče, splošnih postav za vse dežele našiga cesarstva vpeljati, in zató je patent od 12. kimovca 1848 za našo kronovino komisijo odločil, ktera na tanjko pozná urbarske in desetinske razmére z njihovimi posebnostmi, in takó je tudi za krajnsko deželo v Ljubljani taka komisija postavljena.

De bi pa ta zastran zemljišne odvéze vpeljana komisija dosegla potrebno zaupanje vsih prebivavcov naše dežele, in de bi se vsi prepričali, kakó de ministerstvo želí le pravično vravnavo tega imenitniga dela, je iz-

*) Z velikim veseljem smo sprejeli od častitiga gosp. Ambroža, ki je že toliko koristniga s svojo priljudno domačo besedo v poprejšnjih tečajih Novíc pisal, s pričijočim sostavkam obljubo, de bo dajal iz te komisije, ki opravlja imenitno delo zemljišne odveze, in ktere ud je, večkrat našim bravcam kaj na znanje. Vredništvo.

volilo za predsednika ali poglavarja te komisíje našiga častivredniga rojaka, poprejšnjiga cesarskiga dohtarja, gospoda Korlna Ullepiča, kteriga so prebivavci Postojnske kresije v létu 1848 poslanca na deržavni zbor izvolili. Ljudstva zaupanje je tega gospoda poslalo na imenitni kraj postavedajanja, in zadobil si je on tudi zaupanje ministerstva, ktero ga je vredniga spoznalo, njemu to imenitno in težavno opravilo izročiti. Gotovo bi nam ministerstvo ne bilo moglo bolj vstreči, kakor takó, de nam je spoštovaniga rojaka na to imenitno stopnjo postavilo. Zraven tega je pa tudi ministerstvo zapovedalo, de imajo nekdanji podložniki tri možé in tri namestnike v to komisijo izvoliti, ktere volitve so se, kakor je znano, v vsih treh kresijah zgodile.

Kakor je mene v létu 1848 vaše zaupanje na deržavni zbor poslalo, takó ste tudi zdaj za to imenitno opravilo mene za uda imenovane komisije izvolili. Ako ravno sim se bil vsim kanceljiskim opravilam prostovoljno odpovedal, pa se vender nisim mogel zderžati, de bi se tega dela ne bil lotil, zató, ker sim vedno pripravljen, za blagostanje svoje drage domovíne vse dni svojiga življenja darovati.

Imenovana deželna komisija zastran zemljišne odveze je 17. listopada pervič vkup stopila in opravlja od tega dneva svojo službo po različnosti rečí, ki jih ima razsoditi. Prepričan sim, de so pri tem zboru možjé združeni, ki so zaupanja vredni, — vém de bodo po storjeni prisegi na tanjko po dobri vesti to službo kakor svoje lastne dolžnosti spolnovali, in za terdno obljubim, zaupajoč na pravičnost predsednika, de se ne bo nobeni strani nepostavna podpora dajala; zatorej rečem: mirno pričakujte konca teh opravil, ako ravno od njih začetka ne pike ne zvéste. Pretekli so časi tihotapstva, minuli so dnevi, v kterih so se posvetvanja med stenami na tihim ravnale, — na njih mesto je stopila javnost ali očitnost z bakljo razsvitljenja, ktera tirja, de tudi ljudstvo zvé, kakšni sklepi se delajo v tistih zadévah, ktere mu na zadnje plačila naložé, in zató sim se namenil, vam od časa do časa kaj razjasniti, kaj de deželna komisija zastran zemljišne odveze počenja, in kakó de ona svoje opravila doveršuje.

Vém scer dobro, de marsikterimu ne bom vstregel — posebno tistim gospodam ne, kteri pravijo, de so slovenski časopisi vse ljudstvo popačili, in spolnim se pregovora: „Kdor pravico gode, z lokam po ustih dobí“ — ali tega se nič ne vstrašim, zakaj pravíca in resníca ste še zmiraj na zadnje premagale.

Potreba je kmetam polagama od teh opravil kaj zvediti, zató de se bojo počasi pripravljali k temu imentnimu delu, zakaj prišel bo čas, de bo vsak poprejšnji podložnik posebej k obrajtu klican in zavesti se mora, de ga kaj ne naglama ne dohití. Potreba je pa tudi, de se tisti kmetovavci iz svoje terme zbrihtajo, ki zmeraj trobijo, „vse je preč — mi ne bomo nič plačevali.“ — Prav privošil bi jez, de bi nekdanji podložniki za urbarske in desetinske davšine nič ne plačevali, — ali miloval bi grajšine, in še bolj njih upavce, ki bi morebíti vse na grajšinah posojene kapitale zgubili. V taki okoljšini bi bilo prav prijetno, ko bi nam nebeški oče kak zaklad odperl, iz kteriga bi se té odrajtvila poravnale. Ali ker zdaj niso časi, de bi se čudeži godili, se je mogla ta reč takó oberniti, de nobeniga rana preveč ne bolí — in takó je sklenjeno, de bote vi le tretji del na-se vzeli, in ta ne bo takó težák, de bi ga ne mogli prenesti. Tode zdaj je že treba dobro gospodariti, de se prihrani kej, če je mogoče, za čas plačila; ali pa, de se s tem, kar se grajšinam zdaj ne odrajtuje, kmetijstvo poboljša, de bo bolj rodovitno in v časih plačila vam več pridelkov dajalo. Takó bo vam ravno ta zemlja, ktero zdaj težavnih davšin odrešujemo, sama na sebi obresti za plačila rodila.

Te besede naj bojo perví vvod za moj namen, od kteriga bomo drugikrat na dalje govorili.

4. prosenca 1850. Ambrož.

Pésa.

(Dalje.)

Pésa zna po vsakterim sadežu na njivo priti, če je le zemlja za njo pripravna. Kar nasledovanje pése ali róne po drugih sadežih vtiče, naj se kmetovavec pri pési sploh takó ravná, kakor pri krompirju. Če je zemlja takšna, kakoršno smo za péso priporočili, in če je njiva dobro gnojena, se zna pésa tudi zaporedama več lét na ravno tisti njivi pridelovati. Posebno dobro tékne pési gnojnica. Pése pa, ki prečversto rase, nimajo sladkorne fabrike rade, in posebno taka pésa, kteri se je s konjskim ali ovčjim gnojem gnojilo, ima menj sladkora v sebi, kakor pésa, kteri je bilo z govno (gnojem goveje živíne) gnojeno. Sploh sladkorni pési ne tekne preobilni frišni gnoj.

Pésno séme se seje na dvojno vižo: ali 1) takó, de se po sejanji mlada pesica, ko je debelost gosjiga peresa doségla, na drug kraj presadí, ali pa 2) de na tisti njivi ostane, kjer je sejana bila. Obojno ravnanje ima svoje dobro, pa tudi svoje slabo,

Če se nekoliko dorašena pésica presadí na drugo mesto, se zamore ta njiva poprej boljši obdelati in še nekolike živinske klaje, kakor rudeče laške detelje, rèžene mešance, ozimne grahorce i. t. d. na nji pridelati.

Če pa pésa na ravno tisti njivi ostane, kjer je sejana bila, se prihrani delo presajanja, in, kakor nekteri kmetovavci pravijo, se nepresajena pésa bolj vkorenini, ji tedaj suša manj škodje in debelejši postane od presajene, ktera, ko se je presadíla, nekoliko časa potrebuje, de se spet vkorenini.

(Dalje sledí.)

Snaženje živíne.

Zlo zaderžuje nesnaga rejo živíne; bolj tedaj ko živíno čediš, blata in prahú očiščuješ, bolje se ti bo redila. Nič pa reji živíne tolikanj ne škodje, ko uší in klôpi ali klôšči, ki se ji po životu, nar raji po vratu, zaredé, zlasti pa na paši v deževni jeséni, in ki jo grozno ujedajo, takó de se vedno čehljá. Umin in pridin kmet si torej prizaduje svojo živíno uší in klôpov očistiti. V raznih krajih v tej reči razno ravnájo. Tù ušivo živíno z laškim oljem, tam s pivnim tabakam v jesihu skuhanim, še kje drugej z mazilam s živim srebram napojenim mažejo; dvojna perva pripomočka ne zdasta vselej, tretji pripomoček je nevarin in drag. Meni posebno dopade pripomoček, kteriga kmetje v Šmartnu pri Litíi rabijo, nekaj zavoljo zdatnosti, nekaj pa tudi zató, ko si ga kmet brez vsih stroškov sam lahko preskerbí ali napravi.

Je zél, ki jo kmet na dolenjim Krajnskim imenuje lesják, (preobjed, gelber Eisenhut, Fuchstod, Aconitum Lycoctanum) ima ruménkljato precej široko pérje, nekako podobno tabakovimu pérju, cvetè rumeno, in zadela drôbne zernica v strokih za seme; raste nar raji na goljávi visokih peščénih hribov.

Tega lesjáka si nakoplji s koreníno, ga posuši dobro na soncu ali v senci na zračnim poslopju, ali za pečjó, in ga stolci v možnarju v moko ali štupo; to štupo deni v skledico, in prilij va-njo toliko hude ali stare répnice ali vode dobro skisane repe, de bo zmešana kakor redko testó ali mazilo. S tem mazilam namaži živíno po vratu in drugod po koži, kjer se uší

raji redé, in bodo kmalo vse pogínile. Postavi pa živino, ko jo misliš mazati, tako delječ narazen ali saksebej, de se ne bo môgla lizati, kér je to mazílo zlo strupéno. Nar bolje pa je, če namazano živíno iz hleva na sonce izpelješ in razstaviš, posebno kedar je že gorko, kér gorkota mazílo bolj v kožo vžene. J. B.

Daljne volitve odborov kmetijskih poddružnic na Krajnskim.

Za Postojnsko poddružnico so 18. d. p. m. za predsednika gosp. Antona Kurca Postojnškiga tehanta izvolili, in naslednje 4 odbornike: gosp. Jakoba Vičiča, posestnika v Postojni, gosp. Matevža Lebana, posestnika v Postojni, gosp. Jakoba Samsata, posestnika v Bistrici, in gosp. Jožefa Valenčiča, posestnika v Kitnim Verhu.

30. dan p. m. je bila volitev za poddružnico za Belo Peč, pri kteri je gosp. F. Kos, veliki posestnik in fužinar za predsednika izvoljen bil, naslednji gospodje pa za odbornike: gosp. Janez žlahtni Pantz, posestnik in fužinski oskerbnik na Savi, gosp. Alojzi Rasinger, posestnik in poštar v Podkorenu, gosp. Šimen Wilfan, fajmošter v Krajnski Gori, in gosp. Alojzi Ambrož, fajmošter na Beli Peči.

Za Radoljško poddružnico je 27. p. m. volitev bíla, pri kteri je bil za predsednika gosp. tehant Janez K. Krivic íz Zgornjih Gorij izvoljen in za odbornike naslednji gospodje, namreč: gosp. Vincenci grof Thurn-Valsassina v Radoljci, gosp. Andrej Kopač, fajmošter v Begnah, gosp. Gašper Šoklič, fajmošter v Bresnici in gosp. Hieronim Ulrich, posestnik in gojzdni oskerbnik v Bledu.

V Ložki poddružnici je bil 30. dan p. m. za predsednika Jožef Čelešnik, zdajni sodnik v Šneperku izvoljen; za odbornike pa: gospod Robert Miklic, gojzda oskerbnik v Šneperku (namestnik predsednika), gosp. Franc Verbíc, posestnik v Starim Tergu, gosp. Valentin Bergant, fajmošter pri St. Vidu, in gosp. Matevž Lah, posestnik in velki župan v Loži.

Za Ipavsko poddružnico je bila volitev 28. dan p. m., pri kteri je bil Št. Vidški fajmošter gospod Matija Vertovc za predsednika izvoljen, in naslednji 4 odborniki: gosp. Anton Dolenc, posestnik in poštar v Razdertim, gosp. Franc žl. Schivitzhofen, posestnik v Šent Vidu, gosp. Juri Grabrian, tehant v Ipavi, in gosp. Janez Dolenc, posestnik v Ipavi.

Z veseljem se ozremo tudi na te volitve, — če se bojo tudi drugod taki izverstni možje izvolili (česar smemo pričakovati), se bo kmetijska družba iz noviga oživila.

Od kod so prišli Slovani v svoje sedanje kraje.

(Konec.)

Po Mali Azii, kakor nam nje stari obraz kaže, so bili Slovani; pa misliti si je, de so njih pogovor ptujci mešali, ker so se zmiraj z vojskami semtertje med njimi prerivali. Ti ptujci so bili Greki, kteri so večidel po Mali Azii, kot kupci, ob morji stanovali, Medjani, Sirci, Asirci, Peržani, Feničani, pozneje Latinci, in Bog sam vé, kdo še vse. Kar je tem ostalo, so na zadnje Turki, po svojih neumnih mislih pred Bogam odpustike zadobiti, popolnama pokončali.

Med sto ín sto drugimi zadevami, ktere so Slovane v Mali Azii zatirale, menim, de je bila zlasti Trojanska vojska in pa turško razveranje. Trojanska vojska se je bila pa končala po Sigonijevi štetvi 1181 lét pred Kristusam, nekteri pa štejejo 1209, ker pred keršanska štetva lét je bila različna.

Po ti vojski se je bilo na svetu nekako vse premenilo. Greki kot premagavci, so se po Mali Azii razširjevali; Slovani so nekteri še ostali, drugi so se bili pa na gornje kraje po Evropi obernili. Turki so se bili pa 672 lét po rojstvu Krist. v Malo Azijo burili. Njih znana navada je bila, kamor so prišli, vse pokončati, kar ni bilo turškiga, če so le mogli. Le nektere ljudí so ohranili, de so jim namest živíne delali, ali pa iz kakih druzih namenov.

Pri vsim tem pa, de ravno nekdanje malo-aziatske imena kažejo, de so bili ondot Slovani, vender niso vse slovanske, veliko je greških. Greki so tam ob morji stanovali, in pred ko ne nektere slovanske kraje po svoje imenovali in tudi njih rodú pisarji so blezo takó ravnali. Semtertje znabiti tudi kakšno imé od kakih druzih nam neznanih jezikov. Kakor v majhini krajnski deželi Kočevarji z nam ptujim jezikam stanujejo, takó je utegnilo tačas v veliko veči Mali Azii biti.

Teh dežel Male Azije, ktere so bile nekdanji dom Slovanov, je sedemnajst; ležé pa od nas južnih Slovanov proti jutru, kjer solnce izhaja. Nektera je velika kot Krajnsko ali Štajarsko ali Koroško; nektera je veči, nektera tudi manji. Imenitne so tudi zavolj nekterih zgodb s. pisma, in zavolj več svetnikov, ki so bili tam domá, ali so tam mučenje terpeli. Tačas, ko so mučenci v njih muke (martre) prestajali, so bile večidel pod rimsko oblastjo. Poženčan.

Prošnja kmetov iz Štajarskiga.

Preljube Novíce! Veliko veliko dobriga ste nam že oznanile, — oznanite nam še, česar nam je silno potrebno: kakšne ljudí bi si mi mogli zbrati za „predstojnike“ v občinah ali srenjah? Pri nas kmetih je vse narobe, — ne dolgo, kar sta dva vradnika v jedni kerčmi spominjala, da bosta na Erdeljsko šla, na to jez velim: Če ali vši odidete, mi pa si bomo berž le za notariusa zbrali našiga Franca Muršića. Na to vradnik P.....í velí: On nikakor ne more dobiti službe, ker je preveč bil proti Slovencom (?!). Preljubljene Novíce: njegove (Muršičove) rečí niso nikdar druge bile pri nas slovenskih kmetih, kakor: „vse za Cesarja, véro in domovino slovensko!“ Zdaj pa njegovi neprijateli nemškutarski čertíjo: da je proti Slovencom!

Oznanite nam, drage Novíce: kaj Vé od njega sodite? ker upamo, da ga poznate.*) — Za tem prosimo: Kdo bode imel oblast srenjske predstojnike in notariuse zbirati, je li gosposka, ali sama srenja, to je: kmetje, kteri jih bodo plačali?**) Na to prosimo odgovor.

V iménu več kmetov. Anton Steínko, kmet iz Vogričovca.

Novičar iz Ljubljane.

Od nekiga častitiga rojaka iz Dunaja smo prejeli te dni pismo, v kterim nam, kar smo zastran našiga noviga deželniga poglavarja v poslednjih Novícah pisali, popolnama potérdi rekoč; „Poglavar, ki ga na Krajnsko dobite, je skozi in skozi častí vredin mož, poln dobre volje, blagiga serca in prav posebne ljubeznivosti; scer pa je vstavoljuben in pravičen mož, in de ravnopravnost narodov zares spoštuje, se zamorete iz tega prepričati, de si je berž, ko je bil za poglavarja krajnske kronovíne izvoljen, Potočnikovo slovnico omislil, po kteri ga naš rojak, gosp. Smolè, slovenskiga jezika

*) Kolikor mi iz časopisov vémo, ni bil gosp. Fr. Muršič nikdar zoper Slovence, marveč je bil vsigdar iskren Sloveno.

**) Cesar so zagotovili po vstavi svobodno srenjo. Svobodna srenja ima pa pravíco, si sama predstojnika in srenjski odbor voliti. Več od tega boste brali kmalo v Novícah v posebni dokladi. Vredništvo.

učí.“ De bo vsak rodoljub z velikim veseljem to novíco sprejel, je gotovo. — Kakó pa se bo obnašal novo izvoljeni gosp. predsednik deželniga sodnjištva v Ljubljani, ki ne besedice slovenskiga jezika ne zna? Kakó se bo vedel na takim mestu, kjer bo večkrat neobhodno potreba v slovenskim jeziku gladko govoriti in očitno presojevati? To ni vprašanje le takó imenovanih „Ultraslovencov“, to je vprašanje vsih Krajncov, ki vedó, de vradniki, ki imajo z ljudstvam opraviti, morajo po postavah vstave tudi ljudstva jezik znati. Gosp. predsednik zna scer vradnik vísoke vrednosti in visoke pravniške učenosti biti, — vse to radi verjamemo in spoznamo, — ali znanost deželniga jezika je na njegovim mestu neobhodna potreba. Žalostni stan bo mogel taciga predsednika biti, kí bo namestnika in tolmača potreboval! Daljno premišljevanje zadrég, v ktere zna predsednik brez znanosti deželniga jezika priti, izročimo samimu njemu, — premišljevanje zastran spolnovanja tolikrat imenovane ravnopravnosti pa prepustimo bravcam. — Gosp. profesor Metelko je, kakor je bilo napovedano, staroslavenski jezik razlágati začel. V pervim krepkim nagovoru je naznanil serčno veselje, de se je toliko poslušavcov nabralo, kterih je okoli 20, večidel bogoslovcov; med njimi tudi častiti profesor duhovniga pastirstva, gosp. Janez Poklukar. — Berílo za spodnji gimnazij v slovenskim jeziku se bo, kakor se sliši, v Ljubljani izdelalo. — Včerej se je začéla kovaška in živino-zdravilska šola v Ljubljani s primerno slovesnostjo, od ktere bomo drugo pot kaj več povedali. Učencov je dosihmal že 13, tedaj več kot v Gradcu, kjer jih je malokdaj čez 6. — Vojaške bolnišnice so še vse polne bolnikov, zdravnikov je pa tako pomanjkanje, de že učence zdravilstva iz 3. léta Ljubljanske šole v bolnišnico v pripomoč jemljejo. Zdej so dobri kirurgi, šola za kirurge je mógla pa jenjati!! Častiti gosp. prof. Biatzovsky pride v Salcburg, kjer je ta šola še obstala; oskerbništvo Ljubljanskiga botaniškiga verta je gospodu And. Fleišmanu izročeno — možu, ki je po pravici spoznan za perviga botanikarja na Krajnskim. Grozna napčnost bi bila, ko bi se imenitni vèrt ne ohranil in se ne razširil v prid natoroslovja. — Z veliko žalostjo smo zaslišali iz Gorice britko novíco, de je neutrudljivi zdravnik in iskreni rodoljub, gosp. Dr. Dolenc 2. dan t. m. na nesrečnim legaru umerl. — Dans pride naš deželni poglavar.

Novičar iz mnogih krajev.

Na noviga lèta dan so razglasili Cesar govor na avstrijansko armado, v kterim se tistim, ki še v armadi ostanejo, pa tudi tistim, ki ji ob novim létu slovó dajo, serčno zahvalijo za junaško obnašanje v preteklih vojskah; poslednjič tudi upanje razodenejo, de — če bo treba — bojo sedaj poslovljeni spet radi vkup privréli, vnovič se vojskovat za cesarja in domovíno. — Ob novim létu so poterdili Cesar tudi splošno ministersko osnovo, po kteri se ima prihodnjič vsaka posamesna kronovína (dežela) vladati ali regirati, kakó se imajo volitve poslancov za prihodnje deželne zbore goditi, in kaj spada v oblast deželniga zbora. Kmalo bomo slišali te postave za vsako deželo posebej, kar bi se bilo imélo sicer že pred novim létam zgodíti. — Vojakam, ki so v ogerski vojski obnemôgli ali invalídi postali, se ima po cesarskim milostnim ukazu kos zemlje na Ogerskim, ki je deržavi lastna, odločiti, de. če hočejo, kmetijstvo tam začnó. — Prepovedali so Cesar tudi, de pri Njih hiši se ne sme nobena reč, naj bo za obleko ali scer hišno orodje, iz tujih fabrik kupovati; vse mora iz domačih fabrik biti. Lep izgled marsikterimu bogatínu, ki ne vé: ali bi iz Pariza ali Londona svojo suknjo si naročil! — Minister denarstva je v obširnim razglasu 28. dan pret. mesca skazal, de deržavna denarnica ni na takó slabih nógah, kakor nekteri mislijo, čeravno so davki pri nas velíko manjši, kakor na Francoskim, Angležkim, Prajsovskim i. t. d. Na Angležkim plača 27 milijonov ljudí 548 milijonov gold: davka, — na Francoskim 36 milj. ljudí 456 milj. gold., — na Prajsovskim 16 milj. ljudí 94 milj. gold., — pri nas na Avstrijanskim plača 38 milj. ljudí le 150 milj. gold. davka. — Ministri se ravno zdej — in čas je, de so se enkrat te takó potrebne rečí poprijeli — posvetujejo: ceno solí ponižati. Pri nas ni mende nikjer sol spod 7 gold. cent, — na Francoskim pa veljá cent le 2 gold. in 15 krajc. Kakor se sliši, je ministerstvo že vsim solovárnjam (fabrikam) ukazalo: sol za gnoj in sol za živíno posebej napravljati; za gnojno sol naj se vzame nar menj čista sol in se ji primeša nekoliko živinskiga blata, — soli za živíno pa naj se primeša nekoliko encjana ali pelína, ki živíni dobro tekne. Se vé, de se bo tudi cena čiste solí za človeške potrebe ponižala. — Naša armada, ki na Českim pripravljena stojí, v Saksonsko se podat, bo pred ko ne to deželo obsedla, ker Prajsi zmirej delj svojo roko stegujejo. — Scer ni bilo pretečeni teden nič posebniga noviga, kakor de je slavni g. Palacky v Pragi pismo razglasil, v kterim svoje misli razodeva, kakó naj bi se avstrijansko cesarstvo vstanovílo, de bi bilo močno, mirno in svobodno in de bi se vsim narodam enaka pravíca skazala. Se vé, de so nekteri nemški časopisi čez svèt slavniga Slovana grozovito padli, kar je pošteniga Avstrijana takó razžalilo, de se je vsimu daljnimu pričkanju odpovédal. —

Opomín bukvovezam.

Ki nekoliko véjo, kakó se bukve vežejo, pravijo, de ne velja veliko več ne časa ne dnarja, če se mehko vezane bukve (Broschüren), ki se večkrat v letu v roke vzamejo, z nitjo zvežejo, namesti de se le s samim limam stisnejo. Bukvovezi! opomnimo in prosimo vas, saj pratikam, ki so vsak dan v rokah, in ktere dozdaj že pri pervim prijetju saksebi letijo, nitiko v prihodnje pervošite! J. J.

Pogovori vredništva.

Gosp. A. T. na Štajarskim: Vaša želja, popis telegrafa v Novícah dati, se bo še ta mesec spolnila, in še bolje, kakor Vi želite: prinêsli bomo namreč razjasnjenje telegrafa v podobi. — Gosp. L. P.: Željno pričakujemo razlaganja srenjske vstave, po domače pisaniga, ki ga bomo po Vaši želji v posebni dokladi Novícam priložili. — Gosp. *B:* »Slovniške drobtince nam bojo iz Vaših rok prav vseč, ako so prav ob kratkim razložene, in ne preveč po šolski vredbi. — Gosp. J. P. iz Dvora pri Piranu v Istrii: Vaš sostavek od 13. grudna p. l. zoper Pazensko okrožje, ki se še zmiraj terdovratno stariga kopita derží in ravnopravnosti do Slovanov ne pozná, le zató nismo natisnili, ker je tisti stari okrožni vrad o novim létu odstopil, in je od noviga pravica pričakovati. Če ne bo novo boljši, nam pa pišite, de bomo na znanje dali. — Gosp. A. N. na Kočevskim: Z gosp. Staníčam je umerla tudi družba zoper terpinčenje žival na Slovenskim. Poslani dar smo obernili po ukazu. — Gosp. A. K. v Srečah na Štajarskim: Na vprašanje zastran čbelarstva bomo v Novícah odgovor dali. — Gosp. M. B. v Bistrici na Notrajnskim: Vaši prošnji zastran poduka v sejanji kopriv bomo po Novícah vstrégli. — Gosp. T. S. v Podturnu: Bog daj, de bi med kmetovavci veliko takó pridnih bravcov Novíc bilo, kakor ste Ví. in de bi vsí takó kakor Vi spoznali veliko dobroto Vertovcove kemíje. — Gosp. J. Š. na Štajarskim: Radi bomo natisnili poslani sostavek.

Današnjimu listu je pridjan 2. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*